

Ekonomika - hospodářský rozvoj

Praha má v rámci české ekonomiky specifické a bezkonkurenční postavení. Podíl Prahy na hrubém domácím produktu České republiky dosáhl 24,3 % v roce 2006. Vývoj HDP na 1 obyvatele regionu Praha vztážený k průměru 27 zemí Evropské unie dosáhl téměř 167 % v paritě kupní síly. Převážná část pražské ekonomiky prošla restrukturalizací. Soukromý sektor se již adaptoval v nových podmínkách tržního hospodářství, ve velké míře se prosazují zahraniční podnikatelské subjekty. Zpracovatelský průmysl se i v současné době opírá o některé tradiční obory (polygrafie, farmacie, vybrané obory potravinářství, dopravní prostředky vč. letectví a komponenty pro automobilový průmysl). Svou pozici si rovněž udržely firmy výpočetní techniky, elektrotechniky, informačních a měřících zařízení. Podíl pražského průmyslu na celostátním objemu hrubé přidané hodnoty činí kolem 10 %. V Praze se rovněž realizuje cca 1/4 všech hmotných investic v ČR.

Průmyslové podniky můžeme rámcově rozdělit na tři skupiny. V první jsou firmy s přímou výrobou v Praze (např. Zentiva, Siemens, PAL, Prakab pražská kabelovna, Barvy a laky, Pekárna Odkolek, Sitronics, Moeller Elektronika, Polovodiče, 2N Telekomunikace, Tesla Hloubětín a Karlín/Hostivař, skupina tiskáren), i když výroba v některých z nich byla výrazně redukována a svá území pronajímají jiným firmám. Ve druhé skupině jsou firmy, které mají na území Prahy řídicí, distribuční nebo další obslužné složky, ale vlastní výrobní nebo provozní základna je zcela nebo převážně mimo Prahu (např. Agrotrade, Alima, Agrofert, Honeywell). Významnou složkou průmyslové základny jsou firmy, které umístily a dále rozvíjejí na území Prahy i své kvalifikačně náročné organizační složky, z nichž velká skupina se prolíná s tzv. strategickými službami (vývoj, IT služby, SW produkty) a Praha se v některých případech stala jejich centrem na evropském kontinentu. Patří sem i celosvětově působící firmy Microsoft, Hewlett–Packard, IBM ČR, Unicorn, Fujitsu Siemens Computers, Logica CMG, ČD–Telematika, SIT Services CZ a další.

Praha disponuje 377,25 ha průmyslových ploch, 805,68 ha ploch pro smíšenou nerušící výrobu a služby a 332,12 ha ploch pro skladování a distribuci (v roce 2007).

Tradiční průmyslová území jako Vysočany, Hloubětín, Karlín, Libeň, Smíchov a Holešovice výrazně změnily po roce 1989 svou funkci, z některých se staly brownfields, většina se postupně transformuje (např. Rohanský ostrov). Tento vývoj se týká i největšího území tohoto typu v Praze Malešicko–hostivařské průmyslové oblasti, která si však v části zachovává průmyslový charakter a část slouží pro logistické areály. Dalším příkladem transformace je projekt O2 (dříve Sazka) Arény, který byl realizován na území bývalých průmyslových provozů ČKD Lokomotivka.

Mimořádným tempem rostou kapacity obchodu se zaměřením na velkoprodej a oborovou kompletaci obchodní sítě. Prosadily se obchodní řetězce převážně se zahraničním kapitálem; byla již realizována a připravují se další komerční centra, často s nadregionální působností (v Praze je 35 % z obchodní plochy velkých nákupních center ČR a jejich rozloha již překročila 600 tisíc m²). Významnou součástí ekonomické základny je cestovní ruch (téměř 50 % celostátních výkonů cestovního ruchu je realizováno v Praze).

Zásadní změna ve struktuře obchodní sítě nastala koncem 90. let budováním prvních hypermarketů a nákupních center. Největší plošné velkokapacitní nákupní centrum ve Zličíně je realizováno ve třech lokalitách – Metropole, Avion Shopping Park a Globus. Nákupní centrum TESCO s regionálním dosahem vyrostlo v Letňanech spolu s dalšími obchodními plochami v Čakovicích. Další nákupní centrum vzniklo na Černém Mostě. Postupně se rozrůstá o další velkoobchodní typy MAKRO, HORNBACH, SIKO. Vedle těchto nákupních center ve vnějším pásmu města vznikly uvnitř kompaktního města nákupní komplexy sektorového významu jako Palladium v Praze 1, na Smíchově Nový Smíchov a na Chodově Centrum Chodov.

Odvětví „komerčních služeb“ byla předmětem nejmarkantnějších změn. Významný podíl zaujímají služby v oblasti informačních a komunikačních technologií, vývoje a instalace software atd. Obdobně aktivní je trh nemovitostí a spolu s ním i hypoteční trh. K této skupině komerčních služeb můžeme přiřadit i činnost subjektů z odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví. Tento sektor se výrazně a rychle restrukturalizoval do podoby evropského standardu. Přeměna finančního sektoru se výrazně odrazila i v oblasti alokace a investiční výstavbě, v řadě případů s dosti odlišnými trendy. Některé nové firmy (např. HVB Bank) vyhledávají prestižní adresy v centru, jiné se v rámci racionalizace stěhují do nových objektů mimo centrum – Budějovická (Česká spořitelna – Erste Bank), Praha 13 (Komerční banka – Société Générale) nebo Radlická (ČSOB – KBC Bank).

Výjimečné je postavení Prahy v oblasti výzkumu a vzdělávání. V Praze sídlí 3/4 ústavů Akademie věd a dalších asi 300 firem a výzkumných ústavů, které lze považovat za součást pražské vědecko-výzkumné základny. Působí zde 20 tisíc zaměstnanců výzkumu a vývoje a výdaje na výzkum a vývoj uskutečněné v Praze (19,2 mld. Kč) představují 38 % celorepublikového objemu. V Praze sídlí naše největší univerzita (Univerzita Karlova), dalších 7 veřejných a více než 20 soukromých vysokých škol. Jejich 130 tisíc studentů představuje významný potenciál kvalifikované pracovní síly. Tyto skutečnosti jsou dobrým předpokladem dalšího rozvoje Prahy jako centra vzdělání, výzkumu a inovací.

Praha je největším regionálním trhem práce v České republice. Více než 780 tis. pracovníků překračuje 15 % celostátní zaměstnanosti. Součástí tohoto počtu je přes 120 tis. dojíždějících a velmi rychle stoupající počet ekonomicky aktivních cizinců s trvalým nebo dlouhodobým pobytem. Dojížděka do Prahy ze středních Čech počátkem roku 2007 již překročila 92 tis., což činí téměř 12 % z celkové pražské zaměstnanosti a potvrzuje to význam pražského trhu práce pro uplatnění pracovních sil z okolního regionu.

Územní rozvoj

Zastupitelstvo hl. m. Prahy rozhodlo 31. 5. 2007 Usnesením č. 7/1, že pořídí pro Prahu nový územní plán ve smyslu zákona č. 183/2006 Sb. (stavebního zákona) s termínem projednání návrhu do konce roku 2010. Následně Útvar rozvoje hl. m. Prahy vypracoval návrh zadání územního plánu a 16. 7. 2007 bylo zahájeno jeho veřejné projednání.

Pořízení územního plánu musí předcházet další dokumenty, a to v daném pořadí: V roce 2007 byly zpracovány a projednávány Územně analytické podklady pro kraj Hlavní město Praha. Dále Útvar rozvoje hl. m. Prahy zpracoval Zásady územního rozvoje kraje (hl. m. Prahy) a zároveň bylo nutné zpracovat vyhodnocení jejich vlivu na udržitelný rozvoj. Také byly zahájeny práce na Územně analytických podkladech pro obec hl. m. Praha s předpokládaným dopracováním v roce 2008.

Rozvojové projekty

K nejdůležitějším rozvojovým projektům, realizovaným do roku 2007 v souladu se strategickou koncepcí polyfunkční decentralizované městské struktury, patří především nové obvodové centrum Smíchov s velkým podílem obchodu, administrativy a služeb. Jeho rozvoj ještě není zcela ukončen, k roku 2007 bylo realizováno nákupní centrum Nový Smíchov o kapacitě 38 tis. m² obchodních ploch a administrativní budovy Zlatý Anděl a Anděl City o kapacitě téměř 45 tis. m² podlažních ploch a několik hotelů. Dalším obvodovým centrem, realizovaným z větší části do roku 2007 je náměstí OSN ve Vysočanech s novou radnicí, kancelářskými plochami a nákupním centrem Fénix. Úspěšně byla realizována koncepce centra Prahy 13 kolem Slunečního náměstí s radnicí a komunitním centrem. Výrazným projektem je rovněž rozvojové území Rohanského ostrova s objekty Danube a Nile House. Pro další část tohoto území je vyhlášeno výběrové řízení na projekt urbanistického rozvoje, jehož součástí bude pronájem a následný prodej městských parcel. Významným rozvojovým územím je také Pankrácká pláň s rekonstruovanou nejvyšší kancelářskou budovou City Tower o kapacitě 42 tis. m². Především v souvislosti s výškovými budovami na Pankráci pokračuje diskuse, která je součástí širšího posouzení možností umístění výškových budov na území města. Další nárůst kanceláří je realizován a dále rozvíjen v Karlíně, Holešovicích, Nových Butovicích apod.

Oblast bydlení: V období 2001 až 2007 bylo realizováno 38 681 bytů. Dále jsou studijně ověřovány možnosti využití uvolněných drážních ploch pro novou zástavbu pro některé lokality (Smíchov, Bubny) při zohlednění potřeb situování celoměstsky významných dopravních terminálů na uvolňovaných plochách (týká se zejména území nádraží Smíchov). Významným rozvojovým potenciálem do budoucna jsou transformační území a browfields na území bývalých nádraží v Holešovicích – Bubnech, na Žižkově a v prostoru Bohdalce - Slatin, na bývalých průmyslových plochách ve Vysočanech, v Hloubětíně, Libni, Kunraticích, Písnici, Modřanech a ve Zličíně.

Nákupní centra, kancelářské plochy: V roce 2007 byla dokončena realizace nákupního centra Palladium v historickém jádru města o kapacitě 36 tis. m² obchodních ploch, Fashion Aréna ve Štěrboholech a další projekty se dokončily nebo se dokončují v roce 2008. V roce 2007 byla celková plocha nákupních center a zón cca 738 tis. m², podíl obchodních ploch byla 1,19 m² na 1 obyvatele, čímž byly v předstihu naplněny předpoklady územního plánu k roku 2010. Nárůst kancelářských ploch byl v Praze v roce 2007 celkem cca 222 tis. m², z toho největší podíl je v Praze 4 a 11.

K nejdůležitějším projektům kancelářských ploch patří stále se rozvíjející BB Centrum v Praze 4 - Michli s realizovanými 129 tis. m², budova Gemini na Pankráci s 34,5 tis. m² podlažních ploch a rozestavěný komplex The Park v Praze 11 s 92 tis. m² dosud realizovaných kancelářských ploch.

V Radlicích byla vybudována nová centrála ČSOB o kapacitě 37,7 tis. m². Celkový počet kancelářských ploch byl v roce 2007 cca 2 200 tis. m².

Kulturně-společenské projekty: V roce 2007 byla rozestavěna Národní technická knihovna v Praze 6 v komplexu vysokých škol s předpokladem dokončení v roce 2008. Ve stádiu koncepčních podkladových územně plánovacích dokumentů je stále záměr na výstavbu Pražského výstaviště v Letňanech o kapacitě cca 100 tis. m² výstavních ploch.

Oblast skladování a logistiky: Na území Prahy je nejdůležitějším projektem VGP Park v Horních Počernicích s celkovou kapacitou 50 tis. m² realizovaných ploch do roku 2007, rozvoj území ještě není dokončen. S dalšími velkokapacitními skladovými areály se v Praze nepočítá.

Rozvoj sportu a rekreačních aktivit: V roce 2007 probíhala výstavba fotbalového stadionu Slavia v Edenu s doprovodnými funkcemi, doplňkovými komerčními funkcemi a zařízením pro parkování vozidel – s předpokládaným otevřením v roce 2008. Na okraji Prahy vyrostl areál Park Holiday Benice s více než 3 000 m² ploch pro tělovýchovu a rekreaci doplněný také o související komerční funkce. V Troji se postupně buduje softballový a baseballový areál.

Praha chce také po mnoha letech dostavět plavecký areál Šutka na akvacentrum, případně centrum vodních sportů, a má k tomu zpracovanou ideovou studii rozvoje lokality. Stavba je rozvržena do 2 etap. V první fázi – cca do dvou až tří let – je dostavba stávajícího objektu Šutky s padesátimetrovým krytým bazénem, hledištěm pro zhruba čtyři sta lidí a s dětským výukovým bazénem. Celkové náklady 1. stavební etapy se odhadují na 350 milionů korun. Druhá stavební etapa má předběžný rozpočet 280 milionů korun. V plánu je venkovní areál s padesátimetrovým bazénem, skokanským bazénem, dětským brouzdalištěm a bazénem pro neplavce a také zázemí s možností občerstvení. Celý areál by měl pojmut až 600 plavců a více než dva tisíce návštěvníků najednou. Parkoviště je dimenzováno pro cca 470 vozů. Podle plánu města by celý komplex měl být hotov kolem roku 2010.

Tradičním územím pro rekreaci Pražanů je Troja. Přípravuje se dostavba areálu Pražské zoologické zahrady a funkční propojení s Pražskou botanickou zahradou a Trojským zámekem do jednoho areálu volného času. S ohledem na složitost dopravního řešení byl zpracován vstupní dokument k této problematice. Pro budoucnost se jako velmi perspektivní ukazuje projekt rekreační oblasti na soutoku Vltavy a Berounky. Praha připravuje zpracování Územní studie rekreačního území v celé údolní nivě Berounky, včetně klíčového místa soutoku Berounky s Vltavou.

Rozvoj v oblasti dopravy: Trvale značný objem finančních prostředků a velká pozornost jsou věnovány rozvojovým projektům v oblasti dopravy. Praha rozvíjí síť metra. Od roku 2006, kdy byla prodloužena linka A východním směrem do stanice Depo Hostivař, má 54,7 km provozovaných linek metra a dokončuje se další zhruba čtyřkilometrový úsek linky C do oblasti Severního Města (Letňan) s plánovaným zprovozněním v květnu 2008. Pro další období se připravuje prodloužení linky A západním směrem z Dejvic do obytného souboru Petřiny a do prostoru Motola (v blízkosti nemocnice nadměstského významu) a výstavba čtvrté linky D, která bude obsluhovat velké obytné čtvrti v jižním sektoru města (Krč, Libuš, Lhotka) a jejímž prioritním úsekem je Pankrác – Nové Dvory, dalšími pak Nové Dvory – Písnice a Pankrác – Hlavní nádraží. Významné byly v roce 2007 investice státu do železniční infrastruktury, především do výstavby Nového spojení (propojení klíčových pražských nádraží od východu), IV. koridoru a přestavby Hlavního nádraží. Stát je také investorem Pražského okruhu – probíhající výstavba jeho jižní části má zásadní význam pro převedení kamionové dopravy z místních komunikací – a přeložky silnice I/6 z Prahy směrem na Karlovy Vary. V pokročilé fázi realizace je úsek Vysočanské radiály od Pražského okruhu po Průmyslový polookruh, který pomůže dočasně nahradit chybějící severovýchodní část Pražského okruhu a významně zklidní Chlumeckou ulici a přetíženou oblast Černého Mostu. Praha pokračuje ve výstavbě městského okruhu v jeho severozápadní části. Důležitým rozvojovým počinem v roce 2007 bylo také prodloužení Pobřežní komunikace, která má význam pro rozvoj území Karlín – Maniny bezprostředně navazující východním směrem na centrum Prahy. V přípravě je navazující úsek po ulici Voctářovu (Švábky). Pro rozvoj budoucího sídelního komplexu Západní Město je významná probíhající výstavba páteřní komunikace tzv. Jinočanské spojky, jejíž první část byla v roce 2007 uvedena do provozu.

Oblasti energetiky: V roce 2007 byly zahájeny práce na výstavbě nové rozvodny 110/22 kV, která bude sloužit zejména pro zásobení nové výstavby v oblasti Pankráce. Před dokončením je výstavba 263 m dlouhého kabelového tunelu mezi rozvodnami Karlov a Smíchov raženého i pod Vltavou. Kabelovod umožní rozvoj výstavby na území městské části Prahy 5.

Financováno z evropských fondů: V roce 2007 byla také ukončena řada projektů financovaných z evropských fondů v rámci jednotných programových dokumentů Prahy. K těmto projektům patří například rozvoj městského kamerového systému, bezbariérové zpřístupnění stanice metra B Florenc, modernizace částí dopravních komunikací Broumarská a Pobřežní (zminěna již výše), či vybudování nového podjezdu ulice Chlumecká.

Dále byly dokončeny projekty rozvíjející sociální a technickou infrastrukturu městských částí (např. doplnění technické infrastruktury v lokalitě Praha-Libuš, zkvalitnění veřejné infrastruktury v Praze 12) či projekty na revitalizaci ploch a objektů (regenerace veřejných prostranství v Praze 8, revitalizace statku na Hrušovském náměstí a další).

Zdroj: Útvar rozvoje města HMP